

En husmandskone ser tilbage

Af Karoline Thomsen, »Lindegården«

Jeg blev gift i 1936 med Hans Marius Thomsen, som lige havde købt sine forældres ejendom på godt 16 tdr. land. Den lå i Sdr. Gørding, nu kaldes det Sdr. Lourupvej 24. Der var stuehus og stald med stråtag og en zinklade til ejendommen. Men alt var primitivt, dengang var der ikke indlagt elektricitet, så det var håndens arbejde, der talte. En kone på så lille en ejendom skulle hjælpe til med alt, både i stalden og på marken. Vi var altid tidligt oppe, der skulle malkes, og det var med hånden. Mælken blev siet og hældt i 60 eller 80 punds spande og trillet op til vejen, hvor mælkekusken kom med hestevogn. Da mælken skulle være på mejeriet på et bestemt tidspunkt, kunne mælkekusken ikke vente. Foruden køer og kalve havde vi grise, høns og to heste, men ingen traktor.

Det første år vi var gift, høstede vi kornet med le. Jeg bandt så negene, og det skulle gøres godt, for bagefter skulle de sættes i skok ude på marken, og når kornet var tørt, blev negene forket på vogn og kørt hjem på loft eller sat i hæs. Græsset fik vi slået med en slåmaskine, der lagde det i lange rækker, som så skulle vendes med en rive. Senere blev høet sat på pæle, der lignede indianertelte, så der kunne komme luft under det. Roerne skulle sås og senere udtyndes med en roehakker. Dengang sprøjtede man ikke ukrudtet væk, men hakkede roerne to gange, så de blev fri for ukrudt.

I stuehuset var der ikke komfort. Vand hentede jeg i en spand i gården, her stod pumpen. Jeg har hentet mange spandfulde vand og hældt lige så mange ud igen. Vi havde en kloak med rist ude i gården, der hældte vi spildevandet i, og da vi havde fået drænet vores jord, kunne vandet løbe væk. Før den tid, var der kun en rende i gården, så det gik da fremad. Inde havde vi komfur i køkkenet og kakkelovne i stuerne. De skulle pudses, så de så pæne ud. Brændslet bar vi ind i kurve eller spande, og asken skulle jo fjernes igen, det kunne godt støve lidt. Om morgenen skulle petroleumslamperne gøres rene, og der skulle hældes nyt petroleum på, så de var klar, når det blev mørkt. Den slags arbejde forstår folk ikke i dag. Vasketøjet blev sat i blød ude i gården, vi havde nemlig ikke bryggers med gruekedel – nej, det blev kogt i en stor kedel på komfuret, og bagefter blev tøjet vasket på et vaskebræt. Vi skyllede tøjet ude ved pumpen, både sommer og vinter, det kunne være koldt. Det var også

koldt at hænge vasketøj ud på tørresnoren om vinteren, om sommeren var det ingen sag. I 1937 fik jeg mit første barn, en pige, og i 1939 en pige mere. Jeg var meget syg efter fødslen på Sct. Josefs Hospital i Esbjerg. Vores lille pige blev døbt om formiddagen den 4. september. Om eftermiddagen faldt den første bombe her i landet i Frodesgade, ikke langt fra sygehuset. Det var tæt på, kan man sige.

Det var en uhyggelig tid. Den 9. april, da vi blev besat af tyskerne, fløj store formationer af bombefly lavt hen over landet. Og under hele krigen kunne vi høre tunge flyvemaskiner flyve om natten, lyskastere fra luftskyts i Esbjerg lyste hen over himlen, så tyskerne kunne se at skyde de engelske flyvemaskiner ned.

Efterhånden blev det småt med alt. Vi fik rationeringsmærker på smør, sukker, kaffe, brød og meget andet, vi fik heller ikke frugt fra udlandet. Til forældre med nyfødte børn blev der udleveret en pakke, som bestod af 6 par benklæder, 6 trøjer, 6 bleer og et flonelssvøb. Det var især svært for dem, som ikke havde for meget i forvejen. Vi fik også ordre på at sætte sort papir for vinduerne, man måtte ikke kunne se lys udefra.

Tøj kunne efterhånden ikke købes, og det, der blev lavet under krigen, holdt ikke til ret meget. Jeg havde været i lære hos en sykkone, før jeg blev gift,

*Else Margrethe og Gerda Marie med deres mor i hånden, omk. 1943.
Foto: Privateje.*

Udfyldes tydeligt og
Halsen mellem Under-

bæres altid i Baand om
trøjen og det øvrige Tøj

Fulde Navn: Elsie Margrethe Thomsen
(understreg Efternavnet)

Gadeadresse: sdn Gørding No. Sal

By: Gørding Telf.:
(Postadressen)

Født: 1015 1937 Skole: Gørding

Raad dine Kammerater til altid at bære dette Mærke

Udsendt er Dansk Røde Kors og Danske Kvinders Beredskab. Som hjælp i tilfælde af at børn og forældre blev skilt ad under flugt i besættelsestiden. Privateje.

så jeg kunne sy til mig selv og mine piger. Alt blev taget med, intet blev smidt ud, vi blev efterhånden ret opfindsomme, både hvad mad og tøj angik. Vi købte et får for at få lidt uld. Der var et par ældre koner, som kunne karte og spinde på rok. Garnet blev ikke lige godt, men det var bedre end ingenting.

I begyndelsen af 1945 fik vi udleveret røde legitimationskort til vore to piger i tilfælde af, at vi skulle væk fra vores børn. Alle vidste, krigen var på sit sidste, men ingen vidste, hvordan den ville ende. Det var ikke rare tider.

Så kom befrielsen 4.-5. maj 1945. En utrolig lettelse bredte sig, alle var glade. Måske især mig, jeg fik en dreng kort tid efter, og i 1947 en dreng mere, så nu havde vi fire børn. Det var stadig svært at skaffe varer nok, mange ting var fortsat rationeret, men det gik da fremad.

I 1951 fik vi elektrisk lys og kraft indlagt. Tænk, at man bare kunne trykke på en knap og så var der lyst, det var helt fantastisk. Nu kunne man købe mange ting, hvis man altså havde penge. Der skete ikke ret meget med landbruget under krigen, men da Amerika ydede hjælp til at genopbygge det, den såkaldte Marshallhjælp, begyndte der at ske noget. Vi kunne få et lån, så i 1953 byggede vi stald og lade og fik samtidig fast tag på stuehuset. Vi udvidede også lidt, så vi nu fik bryggers og rum til toilet. Lidt efter lidt fik vi roeskræper, tærskværk og malkemaskine, men vi kunne ikke købe den slags, inden der var penge til det.

Inde i huset fik jeg elektrisk strygejern, støvsuger og lidt senere elektrisk komfur, køleskab og fryseboks. Noget senere fik vi så indlagt vand og oliefyr

og toilet med træk og slip, før den tid havde vi et lille hus med spand, nu var der oven i købet varme i gulvet.

Børnene voksede til, de skulle have mad, tøj og uddannelse, der var ikke meget tilovers til forlystelser, men vi havde det jo også godt herhjemme.

I 1973 solgte vi køerne og jorden fra ejendommen, da min mands helbred ikke var så godt mere. En tid havde vi grise, men det blev også for meget. Tilbage var så ca. 2 tdr. land, som vi dels plantede til med gran og birk, dels havde jordbær, hindbær, kartofler og grøntsager i. Vi havde også en dejlig blomsterhave og nogle gode frugttræer.

»Der er så dejligt ude på landet«, det er så sandt, som det er sagt, men en medalje har jo to sider, og livet på landet kan også været hårdt. Frihed er der ikke meget af, men vi var ét med naturen og fulgte årets gang. Én ting er sikkert, jeg har aldrig været arbejdsløs. Tiden er gået – vores børn er gift, og vi har 10 børnebørn og 10 oldebørn, dejlige allesammen, hvad mere kan man ønske sig.

I 1990 solgte vi vores ejendom, som havde været vores hjem i godt 50 år. Vi flyttede til byen, hvor vi fik en »Vejen Bolig« på »Lindegården«.